

aquella plaça hon se combatien: una volps *lepava* aquella sanc; sdevenç-se que los dos bous se urtaren, e trobaren en lo mig la volp, e feriren aquella per los costats --- que la volp ne morí», Lluïl (*Blanq.*, *NCL.* III, 36.6; *Merav.* II, 123.23). «Senta Paula --- quan fo entrada en lo sepulcre de la resurrecció --- en lo loc en lo qual N. Se<n>yor avia jagut, així con si agués set, les desiçades ayges de fe y *lepava* ab la sua boca», *VidesR*, 54r2.

Des dels orígens les formes del present del verb *llepar* tenen sempre vocalisme é: «los leonets --- la lahona *lepa*-ls exugan-los», 1387 (veg. la cita completa a *LLEÓ*). I així en el doc. més antic que tenim del mot, on figura en una frase quasi estereotipada, i convertida en nom de lloc, *gat hi llepa*; nom que es repeteix en una dotzena de topònims moderns, com a designació d'una fonteta (varietat de les innombrables *Font del Gat*), o d'uns degotalls, on el poble ha observat que s'hi veuen sovint gats que van a beure-hi passant la llengua sobre les llosetes i pedres: gats domèstics o ensalvatgits, i en la muntanya gats fers. En el doc. ross. de 1114, que ens extracta Alart en el seu *InuLC*, es parla d'un lloc situat «subtus *Gati lepa*» o sigui 'sota els vessants de *Gat-hi-llepa*'. Un nom semblant va existir en el pre-català de les altes valls pallareses, quan allà es parlava encara l'arcaic llenguatge anterior a l'any 1000 que precedí a la catalanització completa d'aquella part del domini català (*E. T. C.* I, 121-151), quan la L- inicial encara no s'havia palatalitzat, i quan encara *FONS*, *FONTIS*, era masculí en català (*Font-rubi*, *Font-serè*), com en llatí. És, doncs, un doc. precíus de l'antiguitat del nostre verb: *Fonte* **Gato-lepado* 'font llepada pels gats', canviat en *Font de Gat*, i avui, per transparents fenòmens de metatesi i metaplasme, en la *Font* i *Planell de Gatopelado* (1959), en els vessants de Cabdella. *Llepa-gats*, indret de la costa de S'Arracó, en el mapa mall. Despuig (1780). *Font de Gat-hi-llepa* a Gelida (1953) etc.

Altrament també l'aparició freqüent del verb en textos valencians, o en fonètica de català occidental, ens garanteix que el mot ha tingut constantment e radical des dels orígens: «si a un ca han donat una coltellada, sol no li cal anar a metge, que ell mateix *llepar* guarrà la sua nafra», StVicentF (*Serm.* I, 269. 33); «*lepar*: lamber», JnEsteve (*LiEleg.*, k-4d); veg. infra (sobre *llépol*) la cita del *Procés de les Olives*; els diccs. de rims de JMarc i Aversó posen molt repetidament formes de tot el verb, sempre amb e, i les del present rimant amb mots en é: Aversó, 320, 20, 786, 1106, 1266 (*lepa*, *lepà*, *lepe*, *lepi*, *lepo*), p. ex. *leps* rimant amb *estreps*, *ceps*, *deceps* (1543); «*lepar*: lambo, lingo», Busa-N. (1507, D-iii-5); «*llepar*: lamer, pasar blandament la lengua por alguna cosa», Carles Ros, 1764 (p. 297).

Igual encara en el domini occidental, fins a l'extrem Nordoest del territori lingüístic català: «*llepà*: lamer: les crabes *llepen* la paret» a Benasc (Ferraz, p. 72); a Benavarri (*BDC* VII, 75); «si 'l gos ho pot *lepà* ---» en els pobles de la Vall de Cardós, «--- si 'l gos ho *lépe* ---» a Tor de Vall Ferrera (1932-34). Per-

què fins avui és un mot d'ús universal en tot el nostre àmbit lingüístic: a les Illes: mall., men. (*llepa* 'adulador', *AlcM*) i eiv. (PzCabrer.), valencià antic i modern, ross.; i fins s'usava *lépa* a l'Alguer (present, Morosi), fins fa poc (si bé ara hi ha caigut en desús, Kuen).

Una primera conclusió a treure d'aquest copió i unànime conjunt de fets és que el mot ha tingut sempre *llep-* amb e com a radical. I que pretendre que hagi sortit de (*l)lap-* per un fenomen recent d'analogia com el de *llença*, *tença* o *sebre* (com ho han dit alguns estudiosos estrangers, i encara darrerament Kuen, *AORBB* VII, 46) no és més que trair ignorància i un estrany menyspreu de tota la filologia catalana. El timbre de la vocal radical en les formes rizotòniques és *lépə* amb tancada en tot el català oriental; i el mateix deu ser a Mallorca, quan el *DFgra.* accentua el *qui llepa* amb agut (s. v. *llepador*) i els derivats i cpts. *llepa* m., *llépol*, *llépaplats*. Aquesta coincidència dels dos únics dialectes catalans que han mantingut distints els resultats dels dos timbres de E, davant labial, no deixa de donar força a la inducció que l'ètimon tindria ē oberta etimològica, o si es vol LĒPP-: conclusió que s'imposa quant al vocalisme E, i que es presenta també com a bastant segura, quant al timbre d'aquesta E, per bé que en això el marge de dubtes ja sigui més gran.

L'àrea del mot, cap a Ponent, es detura a la frontera lingüística; i així deu haver estat sempre, amb tot i que tenim un testimoni isolat, en el *Corbacho* de l'Arcipreste de Talavera (1430), que ens presenta la coqueta «byen arreada e byen pelada e *llepada*», però és sabut que Mtz. de Toledo, després d'haver viscut molts anys a València, s'havia apropiat molt de lèxic català, i aqueixa cridanera ll- inicial¹ confirma inequívocament el catalanisme: tanmateix aquesta autoritat conserva el seu valor, com a testimoni indirecte de l'ús colloquial valencià a la primeria del S. xv.

Però cap al Nord segueix, i en ll. d'oc antiga el mot també es presenta sempre amb e, i amb el significat català: «Lo dragó, cant troba ren <'algú'> dormén, el ab lo bec de la lenga enverina hom, qu'estiers no mort <MORDET>, mas *lepàn*», en el *Bestiari* (Appel, *Chr.*, 125, 110), que sembla ser de c. 1200 i del Llenguadoc Baix o Central; després els tenim en els textos en prosa del S. XIII o poc més tard, de l'Escola de Foix: «l'escorpion --- *lépa* e blandís tot premierament ab la lenga», *Vicis e Vertutz*; parlant d'una fera i el seu cadell: «la mayre lo *lépa* am la lengua» i «bevo *lepan*, quals so<n> gat et ca» en el *Elucidari de las propietatz* --- *naturals* (Rayn. IV, 48-9); i, encara que, en el verb, no tinguem testimoni de l'acc. «flatter, cajoler», es dedueix amb seguretat del derivat adjectiu per a 'afalagador, adulador': «es a femna *lepaudiers*, / per so que 'l'am plus voluntiers» en el *Breviari d'Amor* del bezieirenc M. Ermengaut (ibid.); d'on l'abstracte *lipaudés* [<-etz] subst. [f.] «afalac» en el trobador Peire Raimon de Tolosa (*PSW*).

Avui, en els parlars moderns de la llengua d'oc, el vocalisme e no és unànime, però continua usant-se el terme amb el significat cat. en gran part del domini, i